

100. Paschas. Alb. Magn. D. Thom. Abuleni. Cajetan. Isai. 28.

Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti. Per hæc significantur omnes aduersitates, contrarietates ac tentationes, ut aduertunt Paschas, Albertus Magnus, S. Thomas, Abulensis, Cajetanus, & alij. Et per procellas hæc frequenter denotantur in Scriptura. Isai. 28. numero 2. Ecce validus, & fortis Dominus, sicut impetus grandinis, & turbo confringens, sicut impetus aquarum multarum, & emissum super terram spaciosam. Et Psalm. 49. numero 3. Sapientia 5. num. 18. ponit Dominus hic tria, pluviam, flumina, & ventos, quia his tribus potissimum ædificia labefactantur, & concutiuntur. Moraliter verò. Per pluviam, quæ descendit, significatur, ut ait

Interlineal.

Hugo.

Isai. 8.

Albert. Mag.

Sapient. 5. Psal. 92.

Amos. 4.

Eccel. 25.

Chrysof.

Interlinealis, impugnationes, ac tentationes Diaboli habitantis in aere. Et quia hujusmodi tentationes semper sunt, ut descendamus; vel, ut ait Hugo, pluvia emollit terram; ita tentationes, ac peccata carnalia emolliunt multos. Isai. 8. numero 7. Adducet Dominus super eos aquas fluminis fortes, & multas. Prosequitur textus: Venerunt flumina, hoc est, potentium persecutio, vel tormenta, ut ait Albertus Magnus, divitiarum, ac honores, quibus super alios volunt inundare, ac eos operire. Ita ait Isaias citato cap. 8. numero 8. quod scilicet Rex Assyriorum ibi inundans super rivus Juda. Et Sapient. 5. numero 23. Flumina concurrent duriter. Et Psalm. 92. numero 3. Elevaverunt flumina, Domine, elevaverunt vocem suam. Textus sequitur: Flaverunt venti; hoc est, minarum, blanditiarum, detractiones, ac promissiones. Amos 4. numero 9. Percussit vos in vento vrente. Prosequitur textus: Et non cecidit: fundata erat super petram, quæ petra præbuit domui stabilitatem, ac firmitatem, ut contra omnia adversa immobilis persisteret; Ecclesiast. 25. numero 24. Fundamenta æterna super petram solidam, & mandata Dei in corde mulieris sanctæ. Unde ait hic Chrysostomus: Qui se edificat super Christum, nulla adversitas eum diruere potest.

Matth. 7. n. 26. Et omnis, qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam.

Ibid. num. 27. Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.

VERSIONES.

Syriacus.

Chrysostomus. homil. 25.

Euthymius.

Et quisquis audit hos sermones meos, & eos non exequitur, assimilatur viro stulto, qui extruxit. Viro similis judicabitur stulto. Assimilabitur viro fatuo.

Varablas. Descendit imber, venerunt flumina. Theophylactus. Spiraverunt venti, & irruerunt. Arias. Proruerunt domui illi, & cecidit. Arabicus. Et percusserunt domum illam. Gildas Sapiens. Flaverunt venti, & in increpatione pegerunt in domum illam. in Eccles. ordin.

ALTER TEXTUS.

Luc. 7. n. 49. Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, & continuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna.

EXPOSITIO.

101. P ONIT Dominus sententiam contrariam superiori: Omnis, qui audit verba hæc, & non facit, quia non auditores legis, sed factores justificabuntur. Similis viro stulto. Ita etiam habet hæc nostra Vulgata, & Codices Græci. At in superiori sententia est: Assimilabo eum. Quod bene notavit Theophylactus: Non dicit, ait, assimilabo eum; sed per se ipsum assimilabitur stulto ille, qui credit quidem, non autem operatur. Ubi virtus, justitia, ac corona est; Deus est auctor, ac totum præstat; & ideo ait: Assimilabo eum viro sapienti, qui ædificavit super petram. Ubi autem iniquitas, peccatum, ac damnatio ingreditur, homo per se ipsum ruit, ac totum operatur. Et merito stultum illum dicit: ait Euthymius: Quid enim insipientius eo, qui domum suam super arenam ædificat? & cum laborem sustineat, privatur tamen fructu, quem inde colligere oportuit. Quid miserius? Labores ædificationis sustinere, & præmio defraudari: multi enim patiuntur miserias, labores, ac afflictiones; & cum ædificent super arenam, nempe super mundanas vanitates, nil præmij æternæ salutis recipiunt; merito ergo talis, stulto viro comparatur.

102. Edificat domum suam super arenam. Quæ, cum sit fluxa, & mobilis, nullam stabilitatem domui præstat. Arena, ut ait D. Chrysostomus homil. 25. D. Paschasius lib. 4. in Matth. Albertus Magnus, & sterilis est, arida, fluxa, pulvis minutus, & grana sibi non conveniunt, nec adherent: sic & omnes sub Diabolo, ac peccatis sunt sicut arena, steriles ad fructum salutis, arida, cum nulum habeat succum virtutis; fluxa, cum peccans sit mobilis, & inconstans, & valde fluxus, ut in turpitudinem, ac peccatum cadat: pulvis minutus se fert.

minutus, nam facile æstu tentationum, ac cupiditatum rapitur: & grana sibi non adherent; omnes enim sub diabolo nec sunt unum, nec unum sapiunt, sed sunt per opiniones dispersi, ut Hæretici, qui valde in suas sectas, & errores divisi sunt.

103.

Job. 12.

Hugo.

August.

Descendit pluvia, & venerunt flumina, ac venti irruerunt in domum illam. Hoc jam est explicatum in superiori expositione. Et cecidit. Qui enim in sola fide, & scientia enixi, opera negligunt, miserè corruunt in infernum, & damnationem. Et ruina magna, absque ulla spe restorationis, quia ab imo tota structura eversa est. Job. 22. numero 16. Viri iniqui sublatis sunt ante tempus suum, & fluvius subvertit fundamenta eorum. Non solum de viro Catholico, qui opera negligit, hæc intelligit Hugo, sed etiam de Prælato, qui malè agit; quanto gradus altior, tanto calus gravior. Divus Augustinus: Quæ quis in loco altiore, tanto in periculo majori versatur.

Matth. 7. n. 28. Et factum est, cum consummasset Iesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrinam ejus.

Ibid. num. 29. Erat enim docens eos, sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum, & Pharisei.

VERSIONES.

Syriacus.

Varablas.

Euthym. Theophyl. n. 29.

Syrus.

Matth. 1. n. 22.

Luce 4. n. 32.

EXPOSITIO.

104.

CONSUMMAVIT Christus Dominus suum admirabilem sermonem in monte. Explicat Evangelista, quid inde secutum est, nempe ut turbæ, quæ huic sermone aderant, ut dixi cap. 10. quæst. 2. num. 10. supra modum admiratæ fuerint; hanc enim vim habet verbum Sylveira in Evang. Tom. II.

Græcum, quod bene exprimitur Syriacus, & Varablas: Obstupescerent. Et turbæ, id est, vulgaris populus, admirantur, ut ait Chrysostomus homil. 25. & non principes, nec Scribæ, seu doctores, quia isti nunquam sciunt, alicujus celsitudinem, ac sapientiam laudare. Super doctrinam ejus, nempe tam admirabili, nova, solida, firma, ac clara, & divina: idcirco ea audita omnes obstupescerant.

Erat enim docens. Est periphraasis Hebræa pro docebat, & est familiaris Græcis. Et, ut advertit Franciscus Lucas, sæpe denotat perseverantiam in re aliqua. Sicut potestatem habens, non sicut Scriba. Et in hoc innuitur ratio admirationis, ut denotat illa particula enim, quia erat docens cum tanta potestate, ac excellentia super omnes Scribas, Phariseos, ac Patres eorum.

QUESTIO XIX.

Quomodo Christus Dominus erat docens in potestate, non sicut scriba, & Pharisei.

106. AD hanc difficultatem respondent primò Divus Chrysostomus homil. 25. D. Hieronymus, Beda, Abulensis quæst. 39. quod Christus Dominus docebat, ut Dominus, & ut legislator, sua propria auctoritate, ac pro libertate voluntatis suæ. At Scribæ, & Pharisei; ut post Chrysostomum advertit Abulensis, non audebant, aliquid à se dicere; sed dicebant: Hoc dicit Moyses; hoc dicunt Prophetæ. At Christus Dominus ad nullum referebat suum sermonem. Non dicebat, Moyses dicit, sed ubique ostendebat, se esse eam, qui dominium habebat. Unde Prophetæ, ut ait Theophylactus, dicebant: Hæc dicit Dominus, Christus aiebat: Ego dico vobis.

107. Secundo Divus Augustinus lib. 2. de sermone Domini in monte. S. Thomas, Cajetanus, Chrysostomus Dominus erat docens cum potestate miraculorum: nam, quæ docebat, miraculis confirmabat: nil tale Pharisei præstare poterant. Tertio Theophylactus. Docebat, non facundia verborum, sed mira libertate, qua reprehendebat miro spiritus fervore, ac efficacia, qua persuasione hominum mentes illuminabat, ac eorum affectum inflammabat.

108. Quarto Joannes Cassianus lib. 2. de incarnatione Domini. Christus erat docens in mansuetudine, ac humilitate, qua ad se homines trahebat, ac devinciebat; Scribæ verò in superbia, ac arrogantia, qua cunctos expavecebant. Quinto, Christus Dominus docens quærebatur Dei gloriam, & salutem animarum; Scribæ verò hominum applausus, ac inanem jactantiam.

109. Sexto Rupertus de operibus Trinitatis lib. 1. in Evangel. cap. 19. Potestatem se privavit, ait, qui, cum quippiam ab aliquo accipiunt, illum censent militem bonum, qui autem non dederint aliquid in ore eorum, sanctificant super eos bellum. Hoc Rex iste non faciebat, idcirco sic dictum erat: Erat docens eos, sicut potestatem habens.

& non sicut Scriba, & Pharisei, id est, non sua quarendo contemptibilem faciebant docendi auctoritatem, quemadmodum illi. Christus erat docens in potestate, non sicut Scribae, & Pharisei: nam isti accipiendo munera veritatem sententiarum corrumpent, & auctoritatem magisteria vilipendebant, ut ab aliis contemneretur; at Christus Dominus, cum alienus esset ab omni munere acceptione, ideo ejus excellentia, & auctoritas apud omnes illata, & integra conservabatur. Sicut enim munus acceptionis auctoritatem publici ministri valde minuit, & contemptibilem facit; ita integritas praestat, ut apud omnes in magna veneratione sit.

Munus receptis contemptibilem facit Praeceptorum auctoritatem.

110. Gregor.

Doctrina cum opere conjugenda est.

Ezech. 10.

Hieron.

Callidor.

Septimo D. Gregorius lib. 2. cap. 7. Cum imperio docetur, quod prius agitur quam dicatur. Nam doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia praepedit linguam. Unde de Domino etiam scriptum est: Erat enim docens, sicut potestatem habens, non sicut Scriba, & Pharisei: singulariter namque, & principaliter solus ex potestate bona locutus est, quia ex infirmitate nulla mala commisit. Christus id, quod docebat verbis, faciebat operibus: ideo Christi sermo tantam habebat auctoritatem, & potestatem; quia factis adimplebat id quod verbis erubabat. E contra vero Scribae, & Pharisei totam suam doctrinam operibus contradicebant; & ita eorum sermo nec potestatem, nec auctoritatem habet. Ezechiel dicitur cap. 10. num. 2. Ingredere in medio rotarum, quae sunt subtus Cherubim, & imple manus tuas prunis ignis, quae sunt inter Cherubim, & effunde super civitatem. Prunae illae sunt sancta, & ignita documenta ad purgandam civitatem, ut bene explicat ibi D. Hieronymus, qui etiam advertit, quod non jubentur una manu assumi, sed utraque. Imple manus tuas prunis ignis. Quia praedicator, ut sanctae doctrinae verba, cum fructu dispergat, & seminet, prius debet suis operibus, ac manibus exequi, & hoc non ex una manu, & dimiditare; sed utraque, ac omni parte. Unde ait Callidorus collat. 11. cap. 4. Nuncquam erit efficax instrumentis auctoritas, nisi eam eff. & operis sui cordi affixerit audientis.

CAP. XX.

Mundatur leprosus.

Matth. 7. v. 1. Cum autem descendisset de monte, secuta sunt cum turbae multae.

VERSIONES.

- Varablas. Cum descendisset autem ipse de monte.
Arias. Descendente eo de monte.
Cyrillus. Cum descendisset de monte, circumdederunt eum turbae multae.

EXPOSITIO.

URBAE cum discipulis audierunt sermonem Domini in monte, ut notavi cap. 10. quae. 2. num. 10. Post finitum admirabilem illum sermonem, ipsae turbae secuta sunt

Dominum in Capharnaum descendentem, ut advertit Abulens. In quo conditio optimi auditoris exprimitur; qui ita Christi Domini verba audiat, ut finito sermone a Christo Domino non discedat, sed eum sequatur, ac ei firmiter, & immobiliter adhaereat. Turbae autem sequebantur Dominum, ut explicat Eusebius Gallicanus hoc Euseb. mil. in 3. Dominica post Epiphaniam, & Hugo alij Hugo. propter amorem; alij propter doctrinam; & alij ut carentur a languoribus suis; alij denique, propter admirationem, ut curiosi.

Vel aliter potest cum Abulensi explicari; quia pars magna illarum turbarum, quae sermonem Domini in monte audierat, eum sequebatur, quamvis aliqua illarum pars jam recessisset, quia forte curaciones aegritudinum habuerant, pro quibus venerant; nam antequam praedicaret, aegrotos etiam curavit, Matth. 4. in fine, in quo illorum ingratitudo notatur, qui adempto beneficio a benefactore recedunt. Et tunc turbae multae sequebantur, tam illorum, qui concionem in monte audierant, quam illorum, qui praesente in dies fama advenierant. Et nota cum Chrysost. solomo homil. 26. Euthymio, & aliis; quod turbae sequebatur, quae erga Christum Dominum devota erat; non autem principes, Scribae, ac Pharisei, ut per discursum Evangelij videmus. Nam isti sua falsa scientia inflati, veram, ac solidam Domini sapientiam contemnebant; frequenter accidebat, quod ille, qui de honore magisterij praesumit, alterius doctrinam, quamvis multo excellentiorem, tamen vellicare, & carpere volunt.

QUESTIO I.

Quare turbae secuta sunt Dominum, descendentem de monte?

RATIONEM literalem hujus quaestiois jam explicavi in expositione, quae non est repetenda; ad sensus morales ex sanctorum Patrum sententia ad nostram eruditionem deveniamus.

Respondet primo D. Gregorius Nazianzenus oratione 31. Si in specula sua mansisset, si ad hominum infirmitatem minime se demisset, si id, quod erat, mansisset, inaccessibilem se ipsum, & incomprehensibilem custodiens, pauci fortasse secuti fuissent: atque haud scio an pauci, fortasse Moyses solus, inique etiam haecenus, ut Dei posteriora agere videret. Verum quoniam nostra causa exinanitur; quoniam calius descendit (exinanitionem autem voco, quasi gloriae submissionem, & immutationem); ideo perceptibilis, & comprehensibilis efficitur. Dum Dominus erat in monte, ac sublimitate suae majestatis, pauci discipuli eum comitabantur; Inaccessibilem se ipsum custodiens, pauci secuti fuissent. At postquam nostri causa

Principes si vult suos ad se trahere, sit communicabilis, & non inaccessibleis.

5.

Psal. 47.

August.

6. Origen.

Quilibet suam infirmitatem agnoscat, ut stet in suo gradu.

Peccatorumonus valde grave.

7. Paschas.

causa a sublimitate sua condescendit, & semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, ac nostrae infirmitati se adaptavit: Calius descendit perceptibilis, & comprehensibilis efficitur. Et tunc multi ei adherent, ac ab ejus latere non discedunt: & ideo turbae non sequuntur, dum Dominus erat in monte majestatis cum discipulis suis, sed dum descendit ad planitiem nostrae infirmitatis.

Discant Principes, & magnates hujus saeculi; qui volunt, ut multi eis adhaereant, non custodiant, in se quandam inaccessibleitatem, qua se negant omnium oculis, sed fiant suis communicabiles, ut amicitia sua eos allicere, ac inescare valeant. Ait Regius Vates; Psal. 47. Magnus Dominus & laudabilis nimis in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus: Deus in domibus ejus cognoscitur, cum suscipiet eam; & tunc Dominus magnus, ac valde laudabilis, in monte sancto suo; & tamen a nullo dicitur cognitus; at postquam suscepit eam, ut explicat D. Augustinus: Tanquam Medicus aegrotum condescendens ad ejus infirmitatem; statim agnitus publicatur, in domibus ejus cognoscitur.

Secundo, Origenes hom. 5. in diversos: Docente Domino in monte, ait, discipuli erant cum ipso, quibus datum erat caelestis doctrina noscere secreta. Nunc vero descendente eo de monte, turbae secuta sunt eum. In montem scilicet ascendere nequaquam poterant, quia quos delictorum sarcina deprimat, ad mysteriorum sublimitate, nisi abjecto onere scandere minime valent. Idcirco, & filij Israel ascendere in montem primitus non poterant, ad obviandum Deo; quia Aegyptiaca gravata conversatione praepediebantur, sed solus Moyses ascenderat. Ascendit Christus Dominus cum discipulis suis in montem, turbae descensum expectat; cur etiam ad apicem montis non petit? Turbae suae infirmitatis conscia abstinere se intromittere in altis secretis, quae discipulis, ut excellentioribus, erant communicanda. Discipuli erant cum ipso, quibus datum erat caelestis doctrina noscere secreta; unusquisque intendat apprehendere, ac scire quae ad suum ordinem pertinent. Deinde Ascendit Christus in montem, qui alienus erat ab omni peccato; ascendunt discipuli; qui jam Christi Domini doctrina, onus peccatorum deposuerant; & ideo expediti, ac praecipites erant, ut ad sublimitate intendant; at turba peccatorum sarcina, & pondere gravabatur, ideoque in altum scandere non valet, sed in imis, ac infimis existens, Domini adventum praestolat, ut a suorum scelerum compedibus allevetur, & ita ad altiora elevari valeat. Vide supra cap. 18. num. 23.

Tertio, D. Paschasius lib. 5. in Mattheum, per istum leprosum, intelligit genus humanum, & ait: Apertissime per unum, lepra maculis respersum, unitas credentium ostenditur peccatorum maculis co inquinatum; propter quod nemo de suis gloriatur variis, quia omnes eramus ira filij, & a caelestibus exclusi consortiis: nisi descenderet ille per incarnationem habitus invenimus ut homo, iste non ascenderet a Paradisi gaudiis expulsus, leprosus in homo. Quoad Dominus erat in monte, turba non audeat ascendere; descendit ergo ipse, ut iste leprosus, seu genus humanum, in eo adumbratum ad illum accederet, ut ita mundaretur: ut aperte agnoscamus, quod omne Sylveira in Evang. Tom. 11.

bonum nostrum, non ex nostris meritis, sed totum ex ejus gratia est; & quod descensus superiorum; ascensiones sunt inferiorum: & ideo descendit ipse; quia a sublimi monte suae celsitudinis aliorum miseriae videri, & intueri, ut ait David Psal. 112. num. 5. Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in caelo, & in terra. Saep hujus saeculi principes, ad aliorum infirmitates non condescendunt; quia a suo fastigio ad eas non condescendunt, sed tantum ad suam sublimitatem attendunt. Roboamus non audit populum pro dimissione tributorum postulante, quia illius oppressiones non apprehendit, sed tantum ad amplitudinem sui parentis convertit mentem, dicens: Pater meus posuit super vos jugum grave, ego autem addam super jugum vestrum: Pater meus cecidit vos flagellis, ego cadam vos scorpionibus, 3o Reg. 12. num. 10.

Quarto, Albertus Magnus: Cum descendit Dominus, humilia dicens, tunc vilis turba sequitur eum; quoniam tunc etiam intelligit eum. Audiant hoc multi Concionatores, qui sua verborum elegantia, Christianam doctrinam maxime obscurant, ut populus audiens, nec intelligat, nec percipiat quae sibi sunt necessaria, & utilia. Hos Praedicatorum pungit D. Paulus 1. Corinth. 1. Cor. 1. num. 17. dum ad docendum dat eis documenta: Non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. D. Ambrosius ibi: Gloriam suam quaerit, qui fidem Christi verbis exornare vult. Obscurat enim illam splendore verborum, ut non illa; sed ipse laudetur.

Quinto, Palatinus: Descendit Dominus de monte, id est, de majestate, de legis rigore, de vindicta, de duro illo nomine, quod esset Deus ultionum. Psal. 93. num. 1. Deus zelotes, vindicans peccata in quartam generationem, Exod. 20. num. 5. Descendit ergo Dominus in humilitatem, ac mansuetudinem, & tunc turbae accedunt; ac eum sequuntur, & a suis malis mundantur; quos enim rigor, ac vindicta legis non curavit, hos benignitas, ac humanitas. Salvatoris nostri Jesu medicavit, & sanavit.

Audiens Elisaeus demortuum filium Sunamitidis, ait Giezi: Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, & vade, & pones baculum meum super faciem pueri, 4. Regum 4. num. 29. Qui pergens, & mandata magistri sui exequens, minime puerum a mortuis ad vitam evocavit. Sed veniens ipse Elisaeus componens, & comprimens se ad mensuram pueri, calefaciens ejus carnem, ac teneri halitu insufflans, puerum a mortis vinculis solvit; ibidem num. 32. Res mira: quod Giezi adimplens mandatum tanti Prophetae, puerum non valet resuscitare, sed ipse Elisaeus per se veniens hoc praestat? Puer ille, significat genus humanum peccatis suis demortuum, ut tradunt Eucherius, Rabbanus, Carthusianus, Glossa moralis; & istud minime resuscitat baculum, seu rigor legis, in qua scriptum erat: Si quis hoc fecerit, morte moriatur; sed filius Dei veniens ad nostram infirmitatem, condescendens, nostras animas sua caelesti doctrina calefaciens, ac sua benignitate insufflans, a mortis caligine nos liberat, & ad viam advocat. Angelomus: Per Moysen, ait, terram legem protulit Deus, quasi per puerum, virgam misit; per legem quippe Deus virgam tenuerat; S. 3. r. 3.